

Και μια το έχει το σχολικό βιβλίο (σελ.127-131), μερικά κείμενα για τον έρωτα. Θα πρέπει να έχεις υπόψη ότι η κυριαρχία των έμφυλων σχέσεων (οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των δύο φύλων) έχει εξοβελίσει το ενδιαφέρον για την Πολιτική και την Κοινωνία. Τα κείμενα που ακολουθούν έχουν από τη μια γραμματολογικό ενδιαφέρον (είναι διαφορετικά είδη: επιφυλλίδα, χρονογράφημα, και δοκίμιο) και από την άλλη γλωσσολογικό/νοητικό (η πορεία ανάπτυξης της σκέψης και των ιδεών).

Κείμενα για την αγάπη και τον έρωτα

Κείμενο 1: Δεν σ' αγαπώ, σ' αγαπάω!

Αυτός ο ιδιοφυής κατεργάρης, ο Τζούλιαν Μπαρνς γράφει στην "Ιστορία του κόσμου σε 10 ½ κεφάλαια" πως η φράση I love you είναι σπουδαία και απέριτη μ' ένα υποκείμενο ελάχιστο που υποδηλώνει την ταπεινοφροσύνη του εραστή και μ' ένα ρήμα ισχυρό που απελευθερώνει όλη την ενέργεια του φωνήεντος. Πολύ σωστά.

Σκέφτομαι, τώρα, πως η ίδια φράση στα ελληνικά, δηλαδή το "Σ' αγαπώ", έχει εξαφανίσει εντελώς το υποκείμενο, ενσωματώνοντάς το στο ρήμα. Το οποίο (ρήμα) ταξιδεύει πια σ' ένα βαθύ ωκεανό με ούριο αν και κάπως βιαστικό άνεμο. Όλα εξαρτώνται πάντως από το πώς θα προφερθεί το ~ω. Κοφτά, δηλαδή αμετάκλητα και κάπως εκβιαστικά, σαν να είναι η τελευταία λέξη που λέει ο ερωτευμένος και μετά θα σιωπήσει ολοκληρωτικά, σαν τον τελικό σπασμό της ερωτικής πράξης; Ή, το μακρό φωνήεν θα διεκδικήσει ολόκληρο το χρόνο του σβήνοντας σαν το τελευταίο πνευστό μιας καντέντσας, σαν απόηχος φωνής πουλιού από βελούδο σε νυχτερινό δάσος; Τέλος, στο "σ' αγαπώ" το αντικείμενο προτάσσεται αποθεωτικά, υψώνεται σαν λάβαρο αν και κάπως θεατρικά στην αρχή των πάντων.

Είσαι εσύ που αγαπώ και μόνο εσύ κι εγώ δεν είμαι τίποτε άλλο ούτε μπορώ να κάνω κάτι διαφορετικό από το να σ' αγαπάω. Να σ' αγαπάω; Εδώ τα πράγματα παρουσιάζουν μια ποικιλία που δεν συναντάται σ' άλλες γλώσσες. Αυτή η εναλλαγή ανάμεσα στο "σ' αγαπώ" και στο "σ' αγαπάω" κρύβει τόσους χρωματισμούς ή μετατονισμούς, όσες επίσης και διαφορές. Διαφορές τις οποίες ο καθένας μπορεί να συλλάβει, αρκεί απλώς να ψιθυρίσει συνειδητοποιημένα τις δυο φράσεις: Πρώτα "σ' αγαπώ" και έπειτα "σ' αγαπάω"...

Ας πούμε, στα γερμανικά, δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, αυτή η επιλογή: "Ich liebe dich" και μόνο "ich liebe dich". Μονόχορδα, απόλυτα, σαν Πρώσος ουλάνος έξω από τη Βαρσοβία. Μόνο που, βέβαια, εδώ το υποκείμενο, αιχμηρό και υποψιασμένο, κυλάει γρήγορα πάνω στα υγρά του αγαπημένου ρήματος και καρφώνεται στο αντικείμενο του πόθου σαν κανονική αναπαράσταση λεκτικής συνουσίας.

ΥΓ. 1 Και τώρα ένα μικρό δράμα: Στα νέα ελληνικά, δεν μπορούμε να κάνουμε έρωτα! Λέω αλήθεια! Κυρίως γιατί μεταφράζουμε το make love ή το faire l'amour! Σαν ετερόφωτα μυαλά και σώματα. Γιατί, αλήθεια, τι σημαίνει "κάνω έρωτα"; Προσέξτε πόσο ανέμπνευστη, διεκπεραιωτική και εργαλειακή είναι αυτή η φράση. Επειδή μπορώ να κάνω στιφάδο, να κάνω γυμναστική, να κάνω πόλεμο, να κάνω πυρετό άλλα όχι και έρωτα! Ο Σεφέρης έγραφε "κάνουν ΤΟΝ έρωτα". Σαφώς καλύτερο... Αφού ανάμεσα στο ζευγάρι παρουσιάζεται αυτός, ο τρίτος, ο έρωτας. Οι παλιότεροι, πάλι, χρησιμοποιούσαν τις μεταφορές "πλάγιασαν μαζί", "χάρηκαν το κρεβάτι", "έσμιξαν", "ζευγάρωσαν", κλπ. Ο παππούς μου, τέλος, θα 'λεγε "της έκανε τη δουλειά". Ή, ακόμα χειρότερα, "τη χάλασε". Προσπαθούσα να εξηγήσω στους φοιτητές μου πως ο στίχος "Σαν θα με πάρει, τον πόνο μου μη δει" του Χατζιδάκι από τη "Στέλλα" αναφέρεται στην ερωτική πράξη. "Αποκλείεται, κύριε, δεν κάνουνε έτσι έρωτα", με αποστόμωσαν!

Τρίτη 17/11/2015 από το προσωπικό ιστολόγιο (<http://manosstefanidis.blogspot.gr>) του Μάνου Στεφανίδη, αφυπηρετήσαντος αναπληρωτή καθηγητή στο ΕΚΠΑ

Κείμενο 2: Ο έρωτας στα χρόνια του FB

"Δεν υπάρχει μεγαλύτερη δόξα από το να πεθάνεις από αγάπη", έγραψε το 1985 ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές στον **Έρωτα στα Χρόνια της Χολέρας**. Τριάντα χρόνια μετά, στα χρόνια του Facebook, διαβάζοντας το σε κάποιο στάτους, κάποιος κυνικός θα γελούσε, κάποιος ρεαλιστής θα το θεωρούσε ουτοπικό, ακόμη και κάποιος ρομαντικός θα το έβρισκε υπερβολικό. Ο ανεκπλήρωτος και παράφορος έρωτας του Φλορεντίνο Αρίσα για τη Φερμίνια χρειάστηκε πενήντα ένα χρόνια, εννιά μήνες και τέσσερις μέρες για να ολοκληρωθεί. Σήμερα άραγε πόσο χρειάζεται ένας έρωτας για να ευοδωθεί ή μάλλον υπάρχει αυτή η λέξη;

Στα χρόνια του FB φλερτάρεις με σκουντήγματα και likes, αντί για γράμματα στέλνεις messages και φατσούλες. Όλα είναι γρήγορα, απλά και εύκολα. Γνωρίζεις κάποιον, σου αρέσει και ύστερα αρχίζουν όλα. Αν υπάρχει ενδιαφέρον και από τις δύο πλευρές, τότε τα πράγματα είναι εύκολα. Αν πάλι όχι, μπορεί να χρειαστεί λίγο περισσότερη προσπάθεια, διαφορετικά πάμε στον επόμενο! Ουδείς αναντικατάστατος και πολλές οι επιλογές. Η αποκλειστικότητα, το "για πάντα" - και η δέσμευση ακόμη, φαντάζουν μακρινά.

Η λέξη έρωτας δεν υπάρχει πια. Έχει αντικατασταθεί από το «μου αρέσεις», «γουστάρω», «περνάω καλά» και άλλα συνώνυμα που την έχουν θάψει βαθιά. Γιατί; Γιατί το «είμαι ερωτευμένος» ακούγεται βαρύ. Μας τρομάζει η συναισθηματική ευθύνη που γεννά.

Και κάποιες άλλες φορές πάλι ακούγεται ψεύτικο και ανειλικρινές. Δυσκολευόμαστε να το πιστέψουμε γιατί το έχουμε εξορίσει από την ζωή μας. Σαν κάτι κακό και βλαβερό. Ποιος είπε εξάλλου ότι ο έρωτας έχει μόνο μια όψη; Πίσω από την ομορφιά του κρύβει πολλά αγκάθια.

<http://www.e-kimolia.com/thought/449-love-in-the-time-of-fb>

Κείμενο 3: Σχέσεις, στη βασιλεία του εφήμερου

Άλλοτε η ζωή παρείχε στους ανθρώπους σταθερά κοινωνικά πλαίσια. Οι γάμοι ήταν έως τον θάνατο, η απασχόληση για μια ζωή και η οικογένεια προσπαθούσε να δώσει στα παιδιά μια πάγια και σταθερή ταυτότητα. Στην κοινωνία των νέων επικοινωνιακών τεχνολογιών και της υπερκατανάλωσης [...] η ρευστότητα και η ευελιξία που χαρακτηρίζουν το οικονομικό σύστημα επιβάλλουν στα άτομα το βραχυπρόθεσμο, το στιγμιαίο.

Το σύγχρονο οικονομικό πλαίσιο, κατά τον Ρ. Σένετ, οδηγεί τα άτομα σε μια «διάβρωση του χαρακτήρα», τα καθιστά ανίκανα να βιώσουν μακροπρόθεσμες αξίες - την πίστη, τη δέσμευση, την αφοσίωση. Δεν τους επιτρέπει να βιώσουν ούτε καν μια αίσθηση συνέχειας εαυτού. «Αυτό που είναι καθοριστικό είναι η ικανότητα προσαρμογής και αλλαγής. Προτιμάται από τη σταθερότητα, η οποία θεωρείται πλέον σαν ακαμψία», παρατηρεί η Σ. Ταρκλ για την ατομική ταυτότητα στην εποχή του Διαδικτύου.

Ανάλογες είναι οι επιπτώσεις στη μορφή και το περιεχόμενο των σχέσεων και βιωμάτων. Αντί για σχέσεις με διάρκεια κυριαρχούν οι σύντομες συναντήσεις, όπου οι σχέσεις ξεκινούν τόσο γρήγορα όσο και διακόπτονται. Η έκρηξη των σάιτ για ραντεβού παρέχει μια χαρακτηριστική εικόνα: έχουμε τη δυνατότητα για όλο και περισσότερες επαφές με ανθρώπους που ποτέ δεν θα συναντούσαμε χωρίς το Διαδίκτυο, αλλά με ποια διάρκεια; Οι σύγχρονες σχέσεις φέρουν τη σφραγίδα του εφήμερου.

Στερημένο από τον χρόνο και τη διάρκεια που απαιτούν τα συναισθήματα, το σύγχρονο άτομο μένει με τις αισθήσεις του. Είναι αναπόφευκτο, κατά τον Μ. Μαφεζολί. «Η απόλαυση των αισθήσεων, το μοίρασμα της αμοιβαίας συγκίνησης στη στιγμή, έρχεται να αντικαταστήσει τη δέσμευση στα συναισθήματα», που καθίστανται απλώς εκτός οικονομικού πλαισίου.

<http://www.kathimerini.gr/206961/article/politismos/arxeio-politismoy/h-metalla3h-toy-ypermonternoy-an8rwpoy>

Ερωτήσεις

1ο ΠΡΟΤΥΠΟ ΛΥΚΕΙΟ - «ΓΕΝΝΑΔΕΙΟ»

- 1) Κατά την άποψή σου, τα τρία κείμενα μπορούν να συνδεθούν μέσα από μια κεντρική ιδέα; Δικαιολόγησε την άποψή σου σε ένα κείμενο (χωρίς όριο λέξεων).
- 2) «Οι σύγχρονες σχέσεις φέρουν τη σφραγίδα του εφήμερου». Ποια είναι η δική σου άποψη για τη διαπίστωση αυτή; (Μία παράγραφος με σαφή τη θέση/θεματική περίοδο, την ανάπτυξη και την κατακλείδα. Να γράψεις επίσης τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου).